

hvis Forlig ej opnaas — Parterne dobbelt Ulejlighed, idet de først skulle møde i Forligskommissionen og derefter for Retten. De nuværende Forligskommissioner foreslaas derfor afskaffede (kun den særlige Mægling i Tyende- og Aftægtssager bibeholdes som Led af en særlig Lovgivning), og al Forligsmægling henlægges til Retterne. Saavel Erfaringen fra de private Politisager og Sagerne ved den københavnske Gælds-kommission — i hvilke som bekendt allerede nu Retten selv mægler — som Erfaringen fra Udlandet viser, at Mægling ved Retten er mindst lige saa virksom som Mægling ved Lægmand. Den nærmere Ordning af Forligsvæsnet er ifølge Udkastet denne: I Underretssager prøver Underretsdommeren selv Forlig og kan dertil vælge hvilket som helst Øjeblik inden Sagens Optagelse, som han anser for gunstigt dertil. I Landsretssager prøves Forlig ved Underret, og i Tilfælde af Indklagedes Udeblivelse kan der gaa Udeblivelsesdom ved Underretten. Al Forligsmægling er offentlig. Parterne ere i Almindelighed pligtige at møde personlig under Mæglingen, men kunne, hvis de have lovligt Forfald, lade sig repræsentere ved en anden, der godt kan være en Sagfører. De inden Retten indgaaede Forlig skulle ligesom efter nugældende Ordning have Eksekutionskraft.

13. Procesomkostninger og processuelle Straffe. Lige over for den i nuværende Praksis herskende Tilbøjelighed til at lade hver af Parterne i en borgerlig Retstrætte bære sine *Omkostninger* („ophæve Omkostningerne“), samt til, hvor Godtgørelse for Procesomkostninger tilkendes den ene Part hos den anden, at fastsætte denne Godtgørelse til et ganske utilstrækkeligt Beløb, opstilles i Udkastet angaaende den borgerlige Retspleje følgende to Hovedregler: 1) Den tabende skal som altid erstatte Modparten de ham ved Retssagen paaførte Udgifter, for saa vidt Retten ikke i særlige Omstændigheder finder skellig Grund til at gøre Afvigelse fra denne Regel, og 2) denne Erstatning skal vel fastsættes til en rund Sum efter Rettens Skøn, men saaledes, at de virkelig hafte Udgifter, for saa vidt de have været hensigtsmæssige for Sagens forsvarlige Udførelse, erstattes fuldt ud.

I Stedet for den gældende Rets mange specielle Bestemmelser om *processuelle Straffe*, gives i Udkastene nogle faa almindelig holdte Regler, der i sig rumme Hovedtrækkene af den nuværende Ordning. Særlig skal dog fremhæves, at der nødvendigvis maa gives Retten noget stærkere Midler til at haandhæve Orden og Sømmelighed under offentlige Retsmøder med mundtlig Forhandling, end der behøves under Retsmøderne i den nuværende skriftlige Proces, og at der derfor saavel i den borgerlige Retspleje som i Strafferetsplejen gives Retten (derunder ogsaa Fogedret og Skifteret) Beføjelse til at paalægge Straf af Bøder indtil 40 Kr. eller simpelt Fængsel indtil 8 Dage for Fornærmelser mod Retten eller nogen af de for samme mødende, for Uorden, hvorved Forhandlingerne forstyrres, eller for Ulydighed mod Formandens Befalinger. Derhos foreskrives i Strafferetsplejen Bøder af indtil 1,000 Kr. for den, der overtræder Forbudet mod, at Nævninger, der have trukket sig tilbage til Raadslagning, uden Til-ladelse af Rettens Formand have Samkvem med andre, og Straf af Fængsel for den Nævning, der gør Brud paa sin Tavshedspligt.

14. Fri Proces. Der skal være den samme Adgang som hidtil for ufor-muende til at opnaa fri Proces. Men medens Myndigheden til at meddele saadan Bevilling hidtil har været henlagt til Overpræsident og Amtmand for Underretssagers Vedkommende og til Justitsministeren, for saa vidt angaar Anke til højere Ret, skal